

Veřejní jednatelé-právníci.

Dr. Miloslav H o r k a (Příbram).

V dnešních dobách je již velice málo známa činnost »veřejné jednatelství«, které bylo svého času vyhrazeno výslovně právníkům.

Živnostenský řád v článku V. uvozovacího patentu pod literou f) vylučuje jako svobodná zaměstnání činnost a jednání advokátů, notářů, obchodních dohodců (sensálů směnečných, obchodních, lodních, agentů bursovních) atd., přesto však ponechán živnostenským řádem v platnosti starý dekret dvorské kanceláře z 16. IV. 1833 číslo 59. sb. zák. polit., který bude zanedlouho slaviti století svého trvání.

Jest zajímavo sledovati, jak po stránce historického práva, tak i po stránce práva dosud platného (neboť jmenovaný dekret dosud právně platí, viz výnos min. vnitra z 7. VII. 1923 č. 26. 193/22 a rozhodnutí zemské správy politické v Praze ze dne 2. V. 1923 č. 3-B-261/1-181.694), jakým způsobem byla upravena tato takřka »právnícká živnost«.

Veřejnou agencii čili jednatelství mohli dosáhnouti uchazeči, kteří překročili 24. rok, dobře skončili právnícká studia na některé tuzemské universitě neb lyceu; byli nejméně 3 léta v praxi, buď ve veřejném neb patrimoniálním úřadě, případně u advokáta či jiného oprávněného agenta a vykázali se k tomu vysvědčeními. Dále musí vykonati zkoušku u některého guberniálního neb apelačního rady o předmětech jednání spadajících do některého oboru jednatelství, musí býti náležitě mravní a a počestní a složit 10.000 zlatých kauce.

Žádosti za udělení koncese veřejného jednatelství se předkládaly zemskému úřadu, jenž koncesi tuto uděloval a do jejího odepření bylo možno podati rekurs ke spojené dvorské kanceláři.

Obsahem této živnosti byla možnost nabízet se ke všem jednáním a jejich provedením, pokud podobné výkony nebyly vyhrazeny, osobám jiným (advokátům, notářům), dále možnost otevření obchodních, informačních, zpravodajských kanceláří, patentních kanceláří, sepisování podání na úřady a pod. Od stran bylo možno žádati platy za výkony.

Podle nálezů správního soudu (Budw. č. 8309/11) měli veřejní jednatelé i živnostenskou správu domů a statků předem nijak neomezenou, pak zprostředkování prodeje a jiného zpevnění vynálezů, patentů a ochrany známek (Budw. 3944/05) a po živnostensku provozované sprostředkování hospodářského využitkování vynálezů a patentů, koupě a prodej patentů (Budw. 1523/1890).

Právní platnost dvorního dekretu o veřejných jednatelech mimo shora uvedeného oběžníku ministerstva vnitra potvrzují též oběžníky zemské správy politické v Praze z 4. IV. 1923

č. 3-B—1182/306618), podle něhož jest zapotřebí k nabytí této koncese československého státního občanství a pak rozhodnutí zemské správy politické v Praze z 2. V. 1923 č. 3-B-261/1-181694, kdy u příležitosti konkrétní žádosti strany bylo rozhodnuto, že do této živnosti spadají také: poradna ve věcech daňových, sjednávání narovnání a intervence u veřejných úřadů, celní kancelář k udílení instrukcí, porad a návodů v oboru právním. Současně bylo podotčeno, že tyto koncese se již v praxi neudílí. Tím platnost tohoto dekretu v teorii zůstala, aniž v praxi by dekret byl prováděn a tu lze viděti jeden z rozdílů mezi stavem zákonným a stavem faktickým, jež proti literě zákona vytvořil běžný život. V podobném smyslu výnosu zemské správy politické rozhodl nejvyšší správní soud nálezy ze dne 18. IX. 1924 č. 15786 (Boh. 3913) a ze dne 5. VI. 1926 č. 11705.

Tím činnost veřejných jednatelů nepřichází již v úvahu, neboť byli vlastně zařazeni mezi zaměstnání po živnostensku provozovaná a byla to pouze přísnější úprava předpisů o nabývání této živnosti, že později živnostenský řád, vydaný v roce 1859, vyloučil tuto činnost z činností po živnostensku provozovaných v literě f) článku V. uvozovacího patentu k živnostenskému řádu.

Dnes jednání veřejných jednatelů uzavírá v sobě činnost advokátů a notářů. Z litery f) článku V. uvoz. pat. vyplývá, že advokáti a notáři nepotřebují ke své činnosti živnostenského listu neb koncese, pokud se omezují na činnost spadající do vlastního oboru působnosti a živnostenský úřad jim také tato oprávnění nesmí vydati. Jinak jsou uvedené osoby povinny mimo jiné udělati právní porady každému, kdo se o ně uchází věrně, podle pravdy a ve shodě se zákonem. Chtěl-li by však advokát vedle advokacie provozovati na příklad obchod s realitami, musí si k tomu vymoci potřebnou koncesi pro realitní jednatelství podle zákona z 19. VIII. 1925 číslo 203. Sb. z. a n. jako každá jiná osoba, třeba jest osobou vyloučenou uvozovacím patentem z působnosti živnostenského řádu.

Při reformě živnostenského řádu bude nutno odstraniti také tyto nesrovnalosti, vzniklé tím, že činnost vyloučená ze živnostenského podnikání jest vlastně podrobena ještě přísnější úpravě než v živnostenském řádě, podobně jako celá řada živností koncesovaných (na příklad realitní jednatelství, soukromé jednatelství, cestovní, informační a úvěrní kanceláře, tarifní kanceláře, koncese osob nabízejících své osobní služby atd.).

Obchodní komora pražská ve svém návrhu na reformu předpisů uvozovacího patentu k živnostenskému řádu žádá, aby obor veřejného jednatelství se v příští úpravě živnostenského řádu vůbec nevyskytoval, jelikož již dnes koncese pro veřejné jednatelství se neudělují. Znamenala by tato úprava pouze přizpůsobení stavu zákonného k dnešnímu stavu faktickému. Činnost agentů veřejných by na příště obstarávali jen advokáti a notáři a ostatní činnosti jednatelské (soukromé jednatelství a pod.) byly by podrobena předpisům živnostenského řádu.

Přesto však nelze přehlédnouti dnešní specialisaci v různých právních oborech, jež se již i u advokacie vyskytuje (obory trestní, civilní, obchodní, patentní, daňové a správní atd.). Budě nutno proto v budoucnosti uvažovati také o tom, aby se ve věcech administrativních specialisovali právníci, kteří by neměli nic společného s oborem trestním a civilním, pro něž právě při dnešním velkém rozmachu administrativy byla by prospěšná obdobná činnost veřejných jednatelů, ovšem pod jiným názvem, již by se mohlo dosíci po úspěšném absolvování studia právnického a zkoušky ve věcech administrativních případně i znalosti agendy u veřejných úřadů (finančních a správních). Tato otázka nabude ještě větší aktuálnosti, pakliže správní a finanční předpisy nebudou v dohledné době unifikovány a zjednodušeny.

Z p r á v y

Rozpočtová debata. Poslanecká sněmovna má tedy šťastně projednávání rozpočtu za sebou a v mnohých časopiseckých projevech zazněly opět chvalozpěvy nad tím, jak vysokou úroveň mělo toto projednávání, zejména v rozpočtovém výboru, smíšené ovšem se steskem nad tím, že debatu v plenu poslanecké sněmovny téměř nikdo neposlouchal. Bylo pečlivě spočteno, kolik hodin bylo věnováno projednávání rozpočtu, kolik řečí bylo při tom proneseno, kolik ministrů jednání toho se zúčastnilo. Posuzujeme-li však to, co se po několik týdnů ve výboru i v plenu odehrávalo, jako právníci, bez zaujatosti, avšak též bez povinnosti chváliti vše, na čem dočasná vládní většina se shodla, objevuje se nám obraz poněkud jiný. Není pochyby o tom, že se náš parlament vzdal stejně jako mnohých jiných svých práv, též práva měniti rozpočet, aspoň neděje se žádný vážný pokus o to. V důsledku toho celá činnost v parlamentu vzhledem k rozpočtu není vlastně pro je d n á v á n í m rozpočtu, nýbrž nejvýš pouhou kritikou rozpočtu, který vláda parlamentu předkládá, spojenou s jeho formálním schválením. Tuto skutečnost nezastírají ani samotné vládní strany a formulují věc tak, že i když výsledky parlamentního jednání nejeví se v rozpočtu právě projednávaném, mají prý význam pro rozpočet příští, neboť vláda na to, co bylo nyní promluveno, vezme zřetel při sestavování rozpočtu příštího, což jest útěcha velmi problematické ceny. Parlament náš provádí tedy nanejvýš kritiku rozpočtu, namnoze však nejde ani tak daleko. Skutečnou kritikou rozpočtu rozuměli bychom totiž rozbor jednotlivých položek rozpočtu, spojený s kritikou státního hospodaření, navazující právě na určité položky rozpočtové. Naproti tomu v rozpočtovém výboru u příležitosti jednání o rozpočtu provádí se všeobecná kritika státní správy bez ohledu na to, jaký jest obsah právě projednávaného rozpočtu. Neboť rozpočtová debata poskytuje čle-